

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Карабази Наталі Федорівни на тему «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету державної фіскальної служби України (протокол № 14 від 23 листопада 2021 року)

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права Державного податкового університету № 10 від 16 червня 2025 року

Присутні:

Директор навчально-наукового інституту права, д.ю.н., професор, заслужений юрист України Топчій В.В., заступник директора з наукової роботи, к.ю.н., доцент Лаговська Н.В., заступник директора з навчально-організаційної роботи, д.ю.н., доцент Вітюк Д.Л., завідувач кафедри фінансового та податкового права, кандидат юридичних наук, професор Глух М.В., завідувач кафедри цивільного права та процесу, к.ю.н., професор Білянська Н.В., завідувач кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор Дідківська Г.В., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор Нікітін Ю.В., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор Колб О.Г., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., професор Максименцев М.Г., професор кафедри кримінального права та процесу, д.ю.н., Мамка Г.М., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Грицюк І.В., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Мілевський О.П., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Лазебний А.М., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Лопашук Д.І., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Сперкач Н.А., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., заслужений юрист України Софієв С.О., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н., доцент Павлюх О.А., доцент кафедри кримінального права та процесу, к.ю.н. Любавіна В.П., завідувач навчальної лабораторії «Юридична клініка», к.ю.н., доцент Омельчук Л.В., завідувач кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., доцент Бак В.І., завідувач кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу, к.ю.н., доцент Чернецька О.В., доцент кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу, к.ю.н., доцент Лісова К.С., завідувач кафедри правничої лінгвістики, д.ю.н., доцент Миколаєць В.А., доцент кафедри правничої лінгвістики, д.ю.н., доцент Бодунова О.М.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта навчально-наукового інституту права Державного податкового університету Карабази Наталі

Федорівни на тему «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету державної фіскальної служби України (протокол № 14 від 23 листопада 2021 року).

Слухали:

Доповідь здобувача Карабази Н.Ф. на тему «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні».

Доповідач обґрунтувала актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, висвітлила стан її розробки, визначила зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, мету та задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрила наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, навела дані про апробацію результатів дисертації та кількість публікацій, а також окреслила структуру дисертації.

Зокрема, автор пояснила стан наукової розробленості понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень і констатовано: (1) відсутність осучаснених розробок понятійно-категоріального апарату кримінального процесуального права, кримінального (судового) провадження; (2) акцентування уваги на недоліках окремих термінів, понять, в межах того чи іншого інституту; на досудовому розслідуванні податкових злочинів (методиці розслідування); (3) доцільність міждисциплінарного (міжгалузевого) підходу до понятійно-категоріального апарату кримінального провадження в цілому, і судового провадження, зокрема.

Задля виконання завдань кримінального провадження кримінальний процесуальний закон повинен відповідати усім визначеним в теорії правилам формування правової норми, упорядкуванню їх сукупності і логічному розташуванню. Категорії, поняття, терміни (термінологічні звороти) виступають загальними засобами об'єктивації змісту кримінального процесу і, як наслідок формують модель кримінальної процесуальної діяльності, зокрема, й такого суб'єкта як суддя. Ці явища утворюють категоріально-понятійний апарат, який виступає об'єктом пізнання у кримінальному процесуальному праві, кримінальній процесуальній науці, правозастосовній практиці.

Автором вказано, що у контексті відношення до судового провадження, як частини кримінального процесу і правової категорії кримінального процесуального права, усі законодавчо визначені терміни можна розцінювати як: (1) загальні (стосуються усього кримінального провадження); (2) спеціальні (використовуються безпосередньо щодо судового провадження); (3) побічно пов'язані із судовим провадженням.

Залежно від галузевого правового регулювання, загальні і особливі поняття (категорії, терміни), на думку автора, мають матеріально-правовий або процесуальний правовий характер. При цьому, загальнотеоретичні конструкції у даному випадку: кримінальне правопорушення, склад кримінального правопорушення — набувають спеціального, зумовленого податковими

правовідносинами, змісту. А спільні за формою та змістом терміни можуть мати різне значення.

Обравши прикладом для дослідження ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) автором виокремлено важливі для судової діяльності поняття, категорії, терміни і терміносистеми (терміносполуки), вживані у КК України, а розуміння яких впливає й з інших законодавчих актів. Запропоновано рівні класифікації понять, категорій і термінів у судовому провадженні кримінального процесу.

Карабаза Н.Ф. висвітлила мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, а також зупинилася на основних наукових висновках в роботі, що становлять наукову новизну.

Наголошено, що поняття, категорії, терміни, терміносполуки судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень сформувалися під еволюційним впливом регулятивного фіскального/податкового законодавства, приписів кримінального закону в частині забезпечення режиму правової охорони та кримінального процесуального закону – у контексті реалізації цього режиму. Терміни, що складають понятійно-категоріальний апарат судового провадження відносно кримінальних податкових правопорушень, акцентологічно, фонетично й структурно-граматично оформлені за законами української мови.

Запропоновано досліджувати особливості понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень крізь призму ознак такого провадження, деякі з яких мають загальний характер, а деякі – специфіку, зумовлену рисами податкових кримінальних правопорушень.

Обґрунтовано, що оціночні поняття і поняття з оціночними ознаками не є тотожними категоріями. Поняття з оціночними ознаками, властиві для такого елементу доказування як оцінка доказів. На приналежність поняття до оціночного вказує об'єктивна неможливість встановити (визначити) виключне (абсолютне) коло зв'язків між змістовними елементами цього поняття і сферою його застосування. Оціночні поняття, використані у статті 212 КК України, є відносно оціночними, оскільки їх зміст розкрито в теорії кримінального/податкового права і у судовій практиці.

Автор визначила напрями удосконалення КПК України, зокрема щодо: визначення понять: «процесуальні функції», «стадія кримінального провадження», «судове засідання» (стаття 3); узгодженості розуміння термінологічного ряду «суд-суддя-слідчий суддя» (стаття 22); назви першої стадії судового провадження (частина перша статті 314); проведення судових засідань (глава 27); податкового компромісу як підстави звільнення від кримінальної відповідальності (КК і КПК); приналежності аудиторського звіту до джерел доказів (пункт 4 частини першої статті 99) та ін.

Якість судових рішень у кримінальних провадженнях щодо податкових кримінальних правопорушень напряму пов'язано із використанням понятійно-категоріального апарату, правової визначеності використовуваних у судовому провадженні термінів. Тому, автор і передбачила напрями удосконалення судових рішень першою судовою інстанцією, а саме: (1) розвиток теоретико-

методологічних засад міжгалузевого термінознавства; (2) узгодженість в тлумаченні понять і категорій податкового, кримінального, кримінального процесуального права; (3) усунення колізійності міжгалузевого правового регулювання; (4) підвищення обізнаності суддів щодо податкової сфери (спеціалізація щодо податкових справ у місцевих судах (зокрема, щодо ведення адміністративних і кримінальних справ, пов'язаних із сферою оподаткування)); (5) розробка критеріїв якості судових рішень і запровадження дисциплінарної відповідальності суддів за систематичне ухвалення невмотивованих рішень, скасованих вищестоящою судовою інстанцією; (6) оновлення досліджень якості судових рішень в кримінальних провадженнях усіх судових інстанцій у розрізі кримінальних правопорушень у сфері оподаткування.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що висновки та пропозиції, які містяться в роботі, можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* – як основа для подальшої розробки понятійно-категоріального апарату кримінального провадження щодо податкових кримінальних правопорушень; *освітньому процесі* – у процесі викладання курсу «Кримінальне процесуальне право», та окремих спецкурсів, пов'язаних із питаннями здійснення кримінального провадження щодо податкових правопорушень; *практичній діяльності* – як рекомендації для удосконалення методики кримінального провадження щодо податкових правопорушень.

По завершенню доповіді аспіранту присутніми були поставлені такі **запитання**:

Дідківська Г.В.: В дисертації ви встановили предметом дослідження понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні. Які саме категорії для його розкриття ви досліджували?

Відповідь: Дякую за запитання. Предмет обраного наукового пошуку, у взаємозв'язку, становлять такі категорії як: судове провадження, понятійно-категоріальний апарат (кримінального процесу), податкові кримінальні правопорушення. Оскільки окреслена тематика досліджується вперше, то науковий інтерес представляють роботи, присвячені саме зазначеним категоріям, насамперед, в межах кримінальної процесуальної сфери.

Лопашук Д.І.: Хочу запитати, чи розглядали ви поняття суддівської дискреції і чому вона проявляється?

Відповідь: Дякую за запитання. Суддівська дискреція проявляється, здебільше, через визначення розумності строку судового розгляду, вирішення клопотань учасників судового провадження, з'ясування тривалості судового розгляду, призначення судової експертизи та інше. Проте, навіть дискреційні повноваження, здебільшого залежні від визначених законом умов і обставин.

Павлюх О.А.: Чи розглядали ви питання щодо особливих, спеціальних ознак судового розгляду по категорії справ, яка зазначена в темі дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Так, це питання було предметом наукового розгляду. До специфічних ознак судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень, які вказують на особливості понятійно-

категоріального апарату такого провадження, ми віднесли такі як вирішення завдань кримінального провадження через виконання функції правосуддя і тим самим розв'язання суспільно-правового конфлікту, зумовленого вчиненням податкового кримінального правопорушення, визначальне забезпечення реалізації засад кримінального судочинства, конституційного обов'язку щодо сплати податків та принципів оподаткування, крім цих і специфічні риси доказової бази та затвердження угоди про визнання вини між обвинуваченим і прокурором. Ну ще й звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності.

Головуюча: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації.

Слово надається **науковому керівнику, кандидату юридичних наук, доценту Мілевському О.П.** який зазначив, що підготовлена Карабазою Наталею Федорівною на тему «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні» є цілісним науковим дослідженням, що підтверджується результатами теоретико-правового аналізу як законодавчої бази, так і наукового доробку у сфері вивчення вказаної проблематики.

Складений здобувачем план дослідження дозволив охопити усі ключові питання теми дослідження і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло правильне визначення ним мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Здобуті під час дослідження результати певною мірою заповнюють прогалини у висвітленні науково-теоретичних і прикладних питань. В обґрунтуванні авторських висновків у дисертації пропонується низка нових теоретично концептуальних та практично важливих положень.

Специфіка теми дослідження, сформульовані мета і завдання визначили структуру дисертації, послідовність та логіку викладення матеріалу. Зміст дисертації свідчить про повноту і завершеність комплексного дослідження.

Робота оформлена в повній відповідності до вимог, які ставляться щодо дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

У цілому робота оцінена позитивно. Відмічено, що вона була виконана самостійно і автора можна вважати підготовленим науковцем. Було акцентовано увагу на тому, що науковий керівник робив лише окремі зауваження та вносив окремі корективи щодо обраної теми дослідження. Здобувач же з деякими зауваженнями погоджувався, а з деякими – ні, аргументовано відстоюючи свою особисту точку зору з певних питань.

Вищевикладене свідчить, що дисертаційне дослідження Карабази Наталі Федорівни на тему «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні», представляє самостійне, закінчене дослідження теоретичного характеру, є оригінальним, актуальним, практично значимим і дозволяє зробити висновок, що робота відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до прилюдного захисту.

Головуюча: Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається доповідачам:

Доктору юридичних наук, професору Лисенко В.В., який підкреслив, що виконане Карабазою Наталею Федорівною дослідження присвячене актуальній проблемі, яка є важливою як для теорії, так і для практики.

Зазначена оцінка ґрунтується на результатах опрацьованих здобувачкою та використаних у тексті дисертації наукових, навчальних і нормативно-правових джерел (всього 226 найменування на 24 сторінках), а також виведених нею на цій основі елементів наукової новизни (всього 15 положень), кожен із яких відображено в певній рубриці, а саме: вперше - 4 науково обґрунтованих результатів свого дослідження; удосконалено - 4 та дістали подальший розвиток - 7 положень.

Проведений аналіз опублікованих наукових розробок Н.Ф. Карабазою показав, що основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у 4 наукових публікаціях, з них 3 статей опубліковані у фахових виданнях з юридичних наук та одному міжнародному виданні, а також 2 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Виходячи з цього, варто визнати, що кількість праць та інших результатів цієї наукової розробки; у цілому та з формальної точки зору є достатньою для узагальнення та наукового обґрунтування вироблених її автором положень, висновків, рекомендацій і пропозицій по суті досліджуваної проблематики.

Про наукову новизну та практичну цінність цієї дисертації свідчать також й інші її положення, висновки та пропозиції, що відображені у відповідних розділах і підрозділах. Проте, як побажання доцільно було б висвітлити такі положення:

Дослідниця у своїй роботі посилається на судові рішення суддів першої та апеляційної інстанції, однак в списку літературних джерел, ці рішення відсутні. Вони зазначені в огляді судової практики, на що посилається автор. Однак було б правильніше зносити конкретизувати, що б надало можливість аналізувати повний текст рішення та й розширило б кількість джерел дисертаційного дослідження.

Частина питань, висвітлених в роботі, є дискусійними. Це і визначення суб'єкта вчинення кримінальних правопорушень (платника податку (особою, прирівняною до нього), контролюючого органу та/або його посадовою (службовою) особою) – тут багато запитань до контролюючого органу?; і визначення кримінальних податкових правопорушень, і суддівський розсуд, і добровільне декларування та податковий компроміс. З визначеннями погоджуюсь, однак, можна було б більше звернути уваги на обґрунтуванні цих терміносистем, що покращило б позицію авторки і самого дисертаційного дослідження.

Вважаю дисертаційну роботу закінченим теоретичним дослідженням, цікавим та практично значущим.

Завідувач навчальної лабораторії «Юридична клініка», кандидат юридичних наук, доцент Омельчук Л.В., яка відзначила, що актуальність обраної Карабазою Наталею Федорівною теми дисертаційного дослідження не

викликає сумнівів і заперечень, адже на сьогодні немає достатньої бази монографічних досліджень, присвячених комплексному аналізу «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні».

У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Водночас, рецензент підкреслила, що виконане Карабазою Наталею Федорівною дослідження є актуальним і своєчасним, а положення та висновки, які містяться у дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані.

При дослідженні застосовано ряд методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження.

У дисертації автор продемонстрував рівень своєї професійної зрілості та наукової кваліфікації. Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних і зарубіжних учених.

Дослідження фахово структуроване і відзначається цілісною логічною побудовою. Розділи і підрозділи взаємопов'язані між собою і показують послідовність аналізу досліджуваних юридичних явищ. При поділі розділів основного тексту на підрозділи автором дотримані правила пропорційності і взаємозв'язку. Мета і завдання, які визначені автором у вступі, знайшли відображення у змісті і тексті дослідження.

Проведений аналіз положень податкового, кримінального, кримінального процесуального (судового) законодавства деяких зарубіжних країн однієї правової сім'ї, у контексті використання і розуміння понятійно-категоріального апарату відповідних правовідносин, дозволив автору сформулювати спільні і відмінні риси у цьому напрямі.

Ви в роботі на сторінках 39-40 зазначили «Таким чином, мають місце неузгодженості у розумінні термінологічного ряду «суд-суддя-слідчий суддя». Вирішенню цього питання сприятимуть, на нашу думку, законодавчі уточнення у визначенні цих термінів, з огляду на виконання вказаними суб'єктами процесуальних функцій в кримінальному провадженні». Проте надалі у тексті дисертаційного дослідження сформували конкретні редакції визначень елементів вказаного термінологічного ряду.

Також, у тексті вступу, далі у тексті дисертації, наприклад, с. 20, с. 44 із різним наповненням використовується категорія «податкові правопорушення», наприклад на с. 20 до них автор відносить і фінансові, і митні, але в інших частинах дисертації це й підхід не є послідовно підтриманим, бажано було б почути думку автора.

Рецензентом відмічено, що в цілому, дослідження відображає вміння автора довести свої судження та дискутувати при оцінці наукових поглядів опонентів. Основні висновки і пропозиції, сформульовані автором, викладені чітко, без двозначності, прозоро; головні тези наведені комплексно, системно. Аргументи не суперечать один одному і є достатніми та переконливими.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

Таким чином, дисертація Карабази Наталі Федорівни є цілісним, самостійним, завершеним монографічним дослідженням важливої наукової і практичної проблеми, відповідає встановленим вимогам та профілю наукової спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Максименцев М.Г., який зауважив, що здобувачка у своїй дисертації досягла поставленої мети. Зокрема, нею сформульовано ряд положень, що мають важливе теоретичне та практичне значення. У роботі вдало використано зарубіжну наукову літературу та джерела. Матеріал викладається логічно та послідовно.

Отже, можна зробити висновок, що подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову. Дисертація Карабази Наталі Федорівни на тему «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні» є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, у якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, що відзначаються новизною у теоретичному плані і є важливими для юридичної практики, а також може бути рекомендовано для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Лонашук Д.І., який зазначив, що дисертанткою опрацьовано досить значний масив літератури, який прямо чи опосередковано стосується теми дисертаційного дослідження, у тому числі безпосередньо проаналізовано документальні, нормативно-правові та статистичні джерела, а також сучасну наукову літературу. Це слугує свідченням високого рівня обізнаності здобувача у темі, яка нею досліджується, та відповідного рівня обґрунтованості зроблених нею висновків.

Кандидат юридичних наук, доцент Павлюх О.А. наголосила, що для тих, хто досліджує, вивчає та цікавиться проблематикою розслідування та судового розгляду податкових кримінальних правопорушень буде корисно ознайомитися з роботою дисертантки, так і з висновками, до яких прийшла автор.

Дисертаційне дослідження виконане якісно, на високому науковому рівні, отримані результати є об'єктивними. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал. Структурно вдалою видається побудова змісту дисертації. Переконливими варто назвати загальні висновки, якими показана ступінь вирішеності проблеми, що визначена у вступі до роботи. Автор дослідження має достатню кількість наукових статей у фахових виданнях та опублікованих тез виступів на конференціях. Дисертаційна робота виконана самостійно, має комплексний і завершений характер.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають, безумовно, як теоретичне, так і практичне значення. Тому, дисертаційна робота Карабази

Наталі Федорівни на тему: «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні» може бути рекомендована до захисту у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, професор Глух М.В., яка зупинилася на методології дисертаційної роботи, відмітив її обґрунтованість для висвітлення основних положень. Підняті у дисертаційному дослідженні проблеми і запропоновані авторкою шляхи розв'язання сучасних проблем в практичній площині судового розгляду кримінальних правопорушень в Україні. Робота відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована до захисту у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Луїна Н.А. акцентувала на актуальності і новизні роботи, підтримала доповідачів і запропонувала проголосувати за роботу Карабази Наталі Федорівни щодо захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Карабази Наталі Федорівни на тему:
«Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо
податкових кримінальних правопорушень в Україні»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Конституційні приписи про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (стаття 3) супроводжують вирішення будь-якого суспільно-правового конфлікту, зокрема й у сфері оподаткування. З одного боку, передбачено обов'язок кожного сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (стаття 67 Конституції України). А з іншого – будь-яка людина вправі звернутися за захистом своїх прав, свобод і законних інтересів до суду (стаття 55 Конституції України).

Сфера оподаткування аксіоматично і споконвічно характеризується протилежними інтересами держави й платників податків, які постійно намагаються віднайти нові оптимальні підходи й методи до: стягнення податків, зборів (обов'язкових платежів) – держава; та їх мінімізації – суб'єкти оподаткування. Обидві сторони цього податкового діалогу прагнуть вирішити виникаючий суспільно-правовий конфлікт на свою користь. Дотриманню балансу у цьому протистоянні сприяють судові рішення у юрисдикційних процесах, зокрема, й пов'язаних із обмеженням прав і свобод людини. Тобто, одним із засобів реагування на податкові правопорушення є притягнення до кримінальної відповідальності за правилами кримінального та кримінального процесуального законів.

Попри те, що законодавець не виокремив у КК України податкові правопорушення (кримінальні правопорушення у сфері оподаткування) в окремий різновид кримінальних правопорушень, порушення у податковій сфері, у тому числі й кримінально-правового характеру, мають статус розповсюдженого явища:

податкові правопорушення, насамперед ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), за статистичними даними, перебувають у структурі десяти найбільше вчинюваних. Зменшення останніми роками кількості кримінальних проваджень щодо податкових правопорушень пов'язана із об'єктивними чинниками: реорганізацією податкової поліції і створенням нового органу – Бюро економічної безпеки (БЕБ), мораторієм на проведення документальних перевірок, коронавірусною хворобою, виключенням статті 205 КК України, воєнним станом. Проте, із введенням режиму воєнного стану і перед державою, і перед платниками податків постали нові виклики: від зупинення строків для платників податків та контролюючих органів до відміни податкових пільг, відновлення обов'язку сплати податків та механізмів перевірки такої сплати, її документування, а отже – і «повернення» до кримінальної відповідальності за ухилення від оподаткування.

Євроінтеграційний шлях України не оминає і податкову сферу та боротьбу із податковими правопорушеннями, пов'язаними із уникненням оподаткування. Імплементация міжнародних податкових правил у вітчизняну фіскальну систему (Радою ОЕСР розроблено проєкт BEPS, що передбачає заходи, спрямовані на боротьбу із зловживаннями, пов'язаними із використанням спеціальних режимів оподаткування та конвенцій про уникнення подвійного оподаткування) повинна призвести до посилення контролю за: розкриттям фізичними особами-резидентами України своєї участі в іноземних компаніях, які вони контролюють та дотримання правил їх оподаткування; обмеженням витрат на фінансові операції з пов'язаними особами; зловживаннями у зв'язку із застосуванням договорів про уникнення подвійного оподаткування; штучним уникненням визнання статусу постійного представництва; трансфертним ціноутворенням; правилами звітності у розрізі країн для міжнародних груп компаній. Поступово інтегруються в національне законодавство положення Директив ЄС щодо боротьби з ухиленням від сплати податків ATAD 1 та ATAD 2, які стосуються обмеження «дружнього» фінансування компаній через надання позик, правил щодо контрольованих іноземних компаній, GAAR, усунення «гібридних схем» (hybrid mismatch rules) тощо. З 2024 року для податкових резидентів ЄС застосовуватимуться норми ATAD 3 – пропозиції щодо запобігання зловживанню підставними компаніями в цілях оподаткування.

Усе зазначене впливатиме на кримінальні провадження щодо податкових правопорушень (об'єднуючим фактором для яких є підслідність органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства), адже суспільно-правові конфлікти, зумовлені такими правопорушеннями, є неминучими.

Важливе значення при цьому мають судові рішення обвинувального і виправдувального характеру, в яких відображається позиція держави щодо справедливого вирішення суспільно-правового конфлікту у сфері оподаткування, яка, у свою чергу, забезпечує її життєдіяльність. Це впливає на довіру до правосуддя, виконання обов'язків по сплаті податків, зборів (обов'язкових платежів), розвиток підприємництва, в цілому та відбудову країни у повоєнний час. Також, рішення у кримінальних провадженнях щодо податкових

правопорушень виступають стабілізуючим і організуючим фактором у роботі контролюючих органів, виконання ними визначених законом завдань.

Судова діяльність під час кримінального провадження, при ухваленні судових рішень спирається на понятійно-категоріальний апарат у певній сфері/сферах, на вміння оперувати ним і застосовувати щодо конкретних ситуацій. Упорядкована система взаємопов'язаних, взаємозумовлених, взаємодіючих понять і категорій відображає логікосемантичну організацію діяльності суду (судді). Теоретико-методологічні конструкції та здобутки прикладного характеру дозволяють оптимально, ефективно і якісно виконати завдання кримінального провадження.

Податкова сфера, в силу своєї специфіки, спирається на притаманні їй поняття, категорії, інститути, окремі з яких мають відображення і в Кримінальному кодексі. У зв'язку з цим, у кримінальному провадженні щодо податкових кримінальних правопорушень виникає симбіоз правовідносин: податкових, кримінальних, кримінальних процесуальних.

Доцільність руху від загального до конкретного (ширше використання такого методу наукового пізнання як дедукція), впровадження нових підходів до вивчення пов'язаних між собою суспільних відносин (що виникають у різних сферах і мають досягти одного результату) засвідчують необхідність проведення комплексного дослідження, системного аналізу понятійно-категоріального апарату податкових кримінальних правопорушень, який використовується у судовому провадженні і включає матеріальну та процесуальну складові різних галузей права. Категорії, поняття, терміни – становлять базис суддівської діяльності і визначення правильного механізму їх використання, зокрема, щодо податкових кримінальних правопорушень є запорукою справедливих судових рішень. Пропоноване наукове міжгалузеве поєднання має і практичну ціль – виявлення суддівських помилок у досліджуваній категорії кримінальних проваджень та внесення пропозицій щодо їх усунення.

Наведене засвідчує актуальність обраного напрямку наукової розвідки, дозволяє концептуально осмислити основну частину кримінального провадження відносно податкових правопорушень і практику законодавчого регулювання податкових, кримінальних, кримінальних процесуальних правовідносин та, вивчивши наукові думки, проблеми правозастосування, зарубіжний досвід, запропонувати авторське бачення розуміння, використання та удосконалення понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2021–2025 рр., затверджених загальними зборами НАПрН України 26.03.2021, протокол № 12-21, у межах Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021), Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 №

179, Стратегії розвитку Державного податкового університету на 2022–2027 рр., затвердженої Вченою радою Державного податкового університету від 30 червня 2022 р., протокол № 11.

У дисертаційній роботі поставлено за мету на підставі вивчення, аналізу та узагальнення правозастосовчої практики, нормотворення і наукових досягнень дослідити понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень, його міжгалузеві зв'язки, виявити прогалини і колізії у правозастосуванні та окреслити напрями їх вирішення.

Визначена мета наукового дослідження зумовила необхідність розв'язання таких завдань:

- проаналізувати стан наукової розробленості понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень;
- з'ясувати правову природу і види понять та категорій у судовому провадженні щодо податкових кримінальних правопорушень;
- простежити еволюцію понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень;
- узагальнити зарубіжний досвід законодавчого закріплення понять і категорій, пов'язаних із судовим провадженням щодо податкових кримінальних правопорушень;
- розглянути реалізацію понятійно-категоріального апарату на етапах судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень;
- виявити особливості використання оціночних категорій у судовому провадженні щодо податкових кримінальних правопорушень;
- охарактеризувати суддівський розсуд у тлумаченні понять і категорій, пов'язаних із судовим розглядом податкових кримінальних правопорушень;
- оцінити відповідність судових рішень понятійно-категоріальному апарату податкових кримінальних правопорушень;
- запропонувати напрями удосконалення кримінального процесуального закону щодо використання у ньому відповідних понять, категорій і термінів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають при судовому провадженні щодо податкових кримінальних правопорушень та використанні у ньому понятійно-категоріального апарату.

Предметом дослідження є понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність методів і прийомів наукового пізнання як загальнонаукових (діалектичний, історичний, логічний, системний аналіз тощо), так і спеціальних (документального аналізу, порівняльно-правового тощо). Діалектичний метод пізнання процесів, що відбуваються під час формування теоретико-правових засад урегулювання судового провадження в кримінальному процесі, використання у ньому понять, категорій і термінів, пов'язаних зокрема із податковими правопорушеннями, дозволив розглянути їх у розвитку та взаємозв'язку, виявити

усталені напрями і закономірності в цілому (розділи 1–2). Системний аналіз сприяв визначенню правової природи і видів понять та категорій у судовому провадженні щодо податкових кримінальних правопорушень, розумінню судового провадження як системного явища, а також узагальненню пропозицій щодо удосконалення кримінального процесуального закону (підрозділи 1.2, 2.1). Застосування історико-правового методу передбачало вивчення стану наукової розробленості понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень та його еволюції в аспекті законодавчого унормування (підрозділи 1.1; 1.3). Формально-логічний метод застосовувався при аналізі змісту понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень та його складових, зокрема й понять: «податкові кримінальні правопорушення», «ухилення від оподаткування», «уникнення оподаткування», «сфера оподаткування», «склад кримінального правопорушення», «судове провадження», «предмет доказування», «податковий компроміс», «оціночні поняття», «суддівський розсуд», «внутрішнє переконання», «судові рішення» та ін.; визначенні змісту основних категорій дослідження; характеристиці вітчизняного і зарубіжних законів у кримінальній та кримінальній процесуальній сферах щодо урегулювання судового розгляду ухилень від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів); тлумаченні оціночних понять; розумінні суддівського розсуду; проведенні моніторингу відповідності судових рішень у кримінальних провадженнях понятійно-категоріальному апарату податкових кримінальних правопорушень і формулюванні пропозицій щодо удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства (підрозділи 1.2, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); догматичний метод – використано при тлумаченні юридичних категорій, для поглиблення й уточнення понятійно-термінологічного апарату (підрозділи 1.2, 1.3, 1.4., 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); документальний аналіз – при опрацюванні різного роду нормативно-правових документів (підрозділи 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.2); порівняльно-правовий – у процесі аналітичного огляду законодавчого закріплення понять і категорій, пов'язаних із судовим провадженням щодо податкових кримінальних правопорушень (підрозділ 1.4); еволюції понятійно-категоріального апарату (підрозділ 1.3); зарубіжного досвіду (підрозділ 1.4); вивченні науково-практикологічних і законотворчих пропозицій щодо удосконалення понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень (підрозділи 1.2, 2.1, 2.4); статистичний – при опрацюванні змін до ПК, КК, КПК України, матеріалів судової практики, моніторингу судових рішень (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.4).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертаційного дослідження склали наукові праці фахівців в галузі загальної теорії держави і права, податкового, кримінального, кримінального процесуального права, термінознавства.

В основу обраного дослідження покладено наукові доробки вчених із вивчення понять, категорій і термінів податкового, кримінального, кримінального процесуального права, пов'язаних із податковими правопорушеннями, зокрема, ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), та здійсненням

судового провадження у кримінальному процесі: Бабасвої О.В., Баїк О.І., Барабаш Т.М., Беззубенка М.В., Брич Л.П., Бугайчука А.А., Василяки Д.К., Власової Г.П., Дзейко Ж.О., Дідківської Г.В., Дудорова О.О., Желтобрюх І.Л., Загиней З.А., Ігнатюка О.В., Капліної О.В., Корж В.П., Лисенка В.В., Мамки Г.М., Мілевського О.П., Навроцького В.О., Неганова В.В., Нікітіна В.В., Панова М.І., Погорецького М.А., Рибалки В.О., Сімоновича Д.В., Топчія В.В., Торбаса О.О., Трофименка В.М., Хавронюк М.І., Цимбала П.В., Шепітько І. І. та ін.

Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять приписи Конституції України, чинних нормативно-правових актів, міжнародно-правових актів, які регулюють суспільні відносини, пов'язані із кримінальним провадженням.

Інформаційною й емпіричною основою дослідження стали: дані щодо проведених дисертаційних досліджень; законотворча діяльність щодо удосконалення КПК України; правові позиції вищих судових інстанцій, практика ЄСПЛ, вітчизняна судова практика.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є новим за змістом комплексним теоретико-праксіологічним дослідженням понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень. До положень, які мають ступінь наукової новизни, відносяться:

вперше:

- предметом комплексного наукового пошуку обрано понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень і показано взаємодію податкових, кримінальних та кримінальних процесуальних правовідносин, яка підтверджує, що міжгалузеві перетини дозволяють виокремити відповідну самодостатню терміносистему, що об'єктивує номінацію нових феноменів, адекватну інтерпретацію явища судового провадження у податковій сфері, яке підпорядковується правилам кримінального процесуального закону і регулюється кримінальними процесуальними правовідносинами;

- апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень змодельовано у виді міжгалузевого системного утворення (об'єкта) з елементами: (1) загальнотеоретичних конструкцій кримінального і кримінального процесуального права – щодо кримінальних правопорушень, їх різновидів, складу, здійснення кримінального провадження у відповідній процесуальній формі та згідно належної правової процедури досудового і судового провадження; (2) спеціальних понять і термінів, властивих податковим правовідносинам, на які носять кримінальні правопорушення; (3) особливих понять, зумовлених об'єктивною стороною кримінального податкового правопорушення та необхідною доказовою базою, а також, визначено особливості оціночних понять у сфері судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень, які проявляються у такому: (1) використанні законодавцем в нормах кримінального і податкового права поняття і категорії із оціночним змістом є відносно оціночними; (2) розуміння деяких понять залежить від розсуду суду, а зміст інших має сталий характер із певними межами наповнюючих

поняття елементів; (3) окремі категорії і поняття не завжди об'єктивно відповідають своєму змісту, а деякі мають латентний характер;

– на підставі еволюційного розвитку аргументовано, що судове провадження стосовно кримінальних правопорушень спирається на термінологію, яка має прозору семантику й будується на ґрунті загальноновживаного словника, а більшість слів понятійного апарату податкових правовідносин має іншомовне походження і дво/багатокомпонентний склад;

– розглянуто зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо законодавчого закріплення понять і категорій, пов'язаних з судовим провадженням щодо податкових кримінальних правопорушень, із окресленням спільних і відмінних рис та віднесенням термінів, понять і категорій понятійно-категоріального апарату кримінального процесуального права при здійсненні судового провадження до теоретико-методологічних та практично значимих;

удосконалено:

– виділення специфічних ознак судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень, які вказують на особливості понятійно-категоріального апарату такого провадження, зокрема: (1) вирішення завдань кримінального провадження через виконання функції правосуддя і тим самим розв'язання суспільно-правового конфлікту, зумовленого вчиненням податкового кримінального правопорушення; (2) визначальне забезпечення реалізації засад кримінального судочинства, конституційного обов'язку щодо сплати податків та принципів оподаткування; (3) структурованість етапів судового провадження, процедура і можливість його спрощення; (4) суб'єктний склад судового провадження; (5) специфічні риси доказової бази; (6) судові рішення, зазвичай щодо: (а) затвердження угоди про визнання вини між обвинуваченим і прокурором; (б) звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності та теоретико-методологічні підходи до згрупування термінів і терміносистем, що використовуються законодавцем для визначення кримінальної відповідальності за податкові правопорушення (на прикладі ухилення від сплати податків, зборів, обов'язкових платежів) та здійснення судового провадження щодо них – за повноваженнями суду у двох напрямках: притягнення до кримінальної відповідальності і звільнення від кримінальної відповідальності;

– погляди на оціночні поняття у кримінальному процесуальному праві: (1) поняття, використане в кримінальному процесуальному законі, із об'єктивно невизначеним або відносно визначеним змістом, є оціночним; (2) відмінність оціночних понять і понять з оціночними ознаками; (3) відсутність дефініції поняття на нормативно-правовому рівні або розкриття поняття через його функціональне призначення не завжди свідчить про його оціночність; (4) має місце дворівнева оціночна діяльність: змісту поняття і оцінка, як це поняття впливає на конкретні обставини кримінального провадження (доказова оцінка); (5) існує пряма беззаперечна залежність розкриття змісту оціночного поняття від розсуду правозастосовника; при цьому використання розсуду не обмежується лише оціночними поняттями; (6) неоднозначність сприйняття змісту поняття усувається правовими позиціями суду, а також розуміння категорії «сфера оподаткування» саме у кримінальному провадженні, як визначеної законом

(окресленої межами) області діяльності зі справляння податків, зборів (обов'язкових платежів), діяльності, пов'язаної з податками;

— окреслення випадків обмеження розсуду судді (суду) у кримінальних провадженнях щодо податкових правопорушень, зокрема: процесуальними строками підготовчого судового провадження; обсягом наявних матеріалів і відповідністю їх закону (зокрема й угоди); підставами для обрання, зміни, продовження чи скасування заходів забезпечення кримінального провадження; необхідністю дотримання процедурних правил і засад кримінального судочинства; підставами зупинення судового провадження; межами судового розгляду та ін.;

— проведення моніторингу та оцінки використання понятійно-категоріального апарату, пов'язаного із податковими кримінальними правопорушеннями, у судових рішеннях й виявлення проблемних питань у їх підготовці та законодавчі положення КПК України в частині правового регулювання: понять «процесуальні функції», «стадія кримінального провадження», «судове засідання»; узгодженості розуміння термінологічного ряду «суд-суддя-слідчий суддя»; проведення судових засідань; податкового компромісу як підстави звільнення від кримінальної відповідальності та ін.;

набули подальшого розвитку:

а) стан наукової розробленості понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень та дослідницьких поглядів на такі категорії як: судове провадження, понятійно-категоріальний апарат (кримінального процесу), податкові кримінальні правопорушення, із узагальненням напрямів проведених досліджень, а також теза про те, що у процесуальній науці відтворюється баланс між теорією і практикою, матеріальним і процедурним правом, відображається їх взаємозв'язок; б) роздуми про те, що кримінальний процесуальний закон повинен відповідати усім визначеним в теорії правилам формування правової норми, упорядкуванню їх сукупності і логічному розташуванню, а категорії, поняття, терміни (термінологічні звороти) виступають загальними засобами об'єктивації змісту кримінального процесу і, як наслідок формують модель кримінальної процесуальної діяльності, зокрема, й такого суб'єкта як суддя; в) структурно-змістовна побудова понятійно-категоріального апарату в історичній ретроспективі — за визначними пам'ятками права та законодавчими актами, що діяли у сфері кримінального судочинства та податковій сфері у різні періоди становлення української держави; г) оперування термінами і терміносистемами: «попередній розгляд матеріалів кримінального провадження в суді», «підготовче судове засідання», «податковий компроміс», «одноразове (спеціальне) добровільне декларування», «предмет доказування», «акт перевірки» та ін.; д) твердження (на прикладі поняття «державний/суспільний інтерес» у кримінальних провадженнях щодо ухилень від оподаткування), що оціночні поняття у конкретних випадках, зумовлених особливостями кримінальних правопорушень та методикою їх розкриття, можуть бути оцінними за формою і аксіоматично визначеними (як загальновідомий факт) за змістом; е) нетотожність категорій «суддівський розсуд» і «внутрішні переконання судді» та змістовне наповнення категорії

«суддівська дискреція» у провадженнях щодо податкових кримінальних правопорушень; є) проблеми теоретичного характеру, зумовлені відсутністю однакового розуміння понять, терміносистем, проблеми нормативно-правового характеру, пов'язані із неоднозначністю кримінального, кримінального процесуального, податкового законів, проблеми правозастосовного характеру, зумовлені складністю проваджень щодо податкових правопорушень та неоднаковим тлумаченням законів, та направи їх вирішення.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю їх використання у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальшої розробки понятійно-категоріального апарату кримінального провадження щодо податкових кримінальних правопорушень;

– *навчальному процесі* – матеріали дисертації можуть бути використані у процесі викладання курсу «Кримінальне процесуальне право», та окремих спецкурсів, пов'язаних із питаннями здійснення кримінального провадження щодо податкових правопорушень (акт про впровадження результатів дисертаційної роботи Державного податкового університету від 02.03.2024р.);

– *у правозастосовчій сфері* – як рекомендації для удосконалення методики кримінального провадження щодо податкових правопорушень (довідки Ірпінського міського суду Київської області №8318 від 16.02.2024р. та Білоцерківського міськрайонного суду Київської області №5/6464/2024 від 12.11.2024р.).

Апробація результатів дослідження. Роботу виконано й обговорено на кафедрі кримінального права та процесу Державного податкового університету. Основні положення дисертації, теоретичні та практичні висновки і рекомендації оприлюднені в доповідях та повідомленнях на Міжнародних науково-практичних конференціях: «The process and Dynamics of the Scientific path» (м. Афіни (Греція), 17 вересня 2021 р.); «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід» (м. Київ; 18 травня 2023 р.); висвітлені у 3-х наукових публікаціях та в 1 міжнародній – країни ЄС (Польща).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею. Сформульовані в ній положення, узагальнення, висновки, рекомендації та пропозиції обґрунтовано на підставі самостійно проведених досліджень.

Ідеї та розробки, що належать співавторам, разом з якими були опубліковані в матеріалах міжнародної науково-практичної конференції, в дисертації не використовувалися. Для аргументації окремих положень дисертації використовувалися наукові праці інших учених, на які зроблено посилання.

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 6 наукових працях, серед яких 3 статті, опублікованих в наукових фахових виданнях України та одна в міжнародному виданні і 2 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (226 найменувань на 24 сторінках) і 4 додатків на 6 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 227 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 187 сторінок.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Карабаза Н. Ф. Оцінка наукової розробленості понятійно-категоріального апарату судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 6. С. 62–71. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Nzizvru 2021 6 9.
2. Карабаза Н. Ф. Категорії та поняття судового провадження у кримінальному процесі України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2021. Випуск 16. С. 215–226. URL: <https://drive.google.com/file/d/1O50pq3ukv76aNyGPHD1NmBS--tq13qKi/view>.
3. Карабаза Н. Поняття і категорії судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень у контексті досвіду країн пострадянського простору. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 4 (48). С. 347–352. (Польща). URL: <http://kelmczasopisma.com/ua/jornal/74>.
4. Карабаза Н. Ф. Моніторинг використання у судових рішеннях понятійно-категоріального апарату податкових кримінальних правопорушень. *Збірник «Науковий вісник УжНУ. Серія: Право»*. Випуск 78. Ч. 2. № 2023. С. 263–267. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/08/43.pdf>.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Карабаза Н. Ф., Мілевський О. П. Судове провадження щодо податкових кримінальних правопорушень: постановка питання. II Міжнародна мультидисциплінарна конференція. 17.09.2021. (Афіни). С. 67–69. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/view/17.09.2021/583>.
6. Карабаза Н. Ф. До питання понятійно-категоріального апарату податкових кримінальних правопорушень на стадії підготовчого судового провадження. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених»* (18.05.2023, м. Київ). Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. – 1168 с. С. 952-956. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-Aktualni-pytannya_traven_2023.pdf.

Характеристика особистості здобувача. Карабаза Наталя Федорівна народився 26 травня 1993 року у місті Шахтарськ.

Закінчила у 2003 році Одеську юридичну академію.

Аспірант кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету. Одружена, має сина.

Суддя Ірпінського міського суду Київської області.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Карабази Наталі Федорівни і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

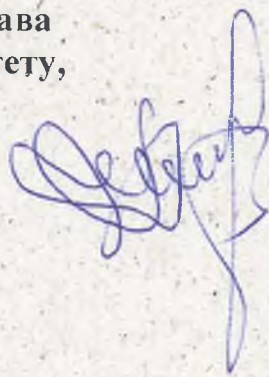
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Карабази Наталі Федорівни на тему: «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Карабази Наталі Федорівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Карабази Наталі Федорівни на тему: «Понятійно-категоріальний апарат судового провадження щодо податкових кримінальних правопорушень в Україні» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права: «за» – 25; «проти» – немає; «утримались» – немає.

**Голова фахового семінару кафедр
навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету,
кандидат юридичних наук, доцент,
заступник директора ННІ права з
навчально-методичної роботи**

Наталія ЛУГІНА